

ΣΑΝ
ΣΗΜΕΡΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Γεγονότα

1478 - Ο δούκας του Κλάρενς, Γεώργιος, εκτελείται στον Πύργο του Λονδίνου καταδικασμένος για προδοσία εναντίον του μεγαλύτερου αδελφού του, Εδουάρδου Δ΄ της Αγγλίας.

1637 - Ογδοοκονταετής Πόλεμος: Στα ανοικτά των ακτών της Κορνουάλης στην Αγγλία, ο ισπανικός στόλος αναχαιτίζει έναν σημαντικό αγγλο-ολλανδικό στόλο 44 πλοίων συνοδευόμενο από έξι πολεμικά πλοία, καταστρέφοντας ή καταλαμβάνοντας 20 από αυτά.

1885 - Δημοσιεύονται στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής οι Περιπέτειες του Χάκλμπερι Φιν του Μαρκ Τουαϊν.

1943 - Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Ο Γιόζεφ Γκαίμπελς εκφωνεί τον Ολοκληρωτικό πόλεμο έναν από τους πιο διάσημους λόγους του, στο Σπορτσπαλάτ.

1952 - Επίσημη ένταξη της Ελλάδας και της Τουρκίας, ως 13ο και 14ο μέλη στο ΝΑΤΟ.

1954 - Εγκαινιάζεται στο Λος Άντζελες η πρώτη Εκκλησία της Σαπεντολογίας.

1972 - Ένα Learjet 25 της Ολυμπιακής Αεροπλοΐας συντρίβεται έξω από τις ακτές του Μόντε Κάρλο. Και τα δύο μέλη του πληρώματος είναι νεκροί.

1983 - Δεκατρείς άνθρωποι σκοτώνονται και ένας τραυματίζεται σοβαρά στο Σιάτλ, στη μεγαλύτερη μαζική δολοφονία με κίνητρο τη ληστεία στην ιστορία των Η.Π.Α.

Γεννήσεις

1745 - Αλεσάντρο Βόλτα, Ιταλός φυσικός

1854 - Γεώργιος Λαμπάκης, Έλληνας θεολόγος

1883 - Νίκος Καζαντζάκης, Έλληνας συγγραφέας

1898 - Έντσο Φερράρι, Ιταλός οδηγός αγώνων και ιδρυτής της Φερράρι

1906 - Χανς Άσπεργκερ, Αυστριακός παιδίατρος

1909 - Παντελής Πρεβελάκης, Έλληνας συγγραφέας

1909 - Διδώ Σωτηρίου, Ελληνίδα συγγραφέας

1911 - Βάλιας Σεμερτζίδης, Έλληνας ζωγράφος και χαράκτης

1914 - Κώστας Μόντης, Κύπριος συγγραφέας

1919 - Τζακ Πάλανς, Αμερικανός ηθοποιός

1932 - Μίλος Φόρμαν, Τσέχος σκηνοθέτης

1933 - Γιόκο Όνο, Γιαπωνέζα καλλιτέχνης

1954 - Τζον Τραβόλτα, Αμερικανός ηθοποιός

1969 - Αντώνης Κανάκης, Έλληνας παρουσιαστής

1975 - Γκάρι Νέβιλ, Άγγλος ποδοσφαιριστής

Θάνατοι

1405 - Ταμερλάνος, Μογγόλος αυτοκράτορας

1455 - Φρα Αντζέλικο, Ιταλός ζωγράφος

1546 - Μαρτίνος Λούθηρος, Γερμανός θεολόγος

1564 - Μιχαήλ Άγγελος, Ιταλός καλλιτέχνης

1907 - Γεώργιος Μουρούζης, πρίγκιπας

1967 - Ρόμπερτ Οπενχάιμ, Αμερικανός φυσικός

1973 - Κώστας Νεγρεπόντης, Έλληνας ποδοσφαιριστής και προπονητής

1992 - Κωνσταντίνος Δημαράς, Έλληνας κριτικός λογοτεχνίας

2004 - Δέσπω Διαμαντίδου, Ελληνίδα ηθοποιός

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

ΜΕΡΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

«Πες μου πως βλέπεις την ιστορία για να σου πω ποιος είσαι»

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης (φωτό: Γιάννης Δραμιτινός)

Θεωρούμε ότι η οργανωμένη παροιμία για να επιβιώσει στο μέλλον ως δημιουργικό κύτταρο μέσα στην κοινωνία, είναι ανάγκη να εκσυγχρονίσει τον εθνικό και θρησκευτικό λόγο της. Να έρθει πιο κοντά στο σύγχρονο άνθρωπο και τα προβλήματά του. Να αποδεχτεί τις απόψεις της επιστήμης για το περιβάλλον, για τη φύση του ανθρώπου και την ιστορία. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει πάντα περιθώριο ποιοτικής αναβάθμισης της εθνικής και θρησκευτικής κουλτούρας. Ποιοί θα την κάνουν; Πως θα γίνει;

Ο τρίτος τομέας που είναι ανάγκη να προσέξει η οργανωμένη παροιμία είναι της αισθητικής. (του καλλιτεχνικού λόγου). Ο λόγος αυτός όπως είπαμε είναι φαντασιακός, αλλά διαφέρει από τον εθνικό και θρησκευτικό φαντασιακό λόγο, διότι εκείνοι προσφέρουν έτοιμα συλλογικά φαντασιακά καλούπια σκέψης, ενώ ο αισθητικός - καλλιτεχνικός λόγος (όταν είναι γνήσιος) είναι πέρα για πέρα υποκειμενικός.

Παρακάτω θα εξετάσουμε περιπτώσεις αισθητικού-καλλιτεχνικού λόγου, για να διαπιστώσουμε ότι οι άνθρωποι μπορεί να διέπονται από συλλογικές μορφές ιδεολογιών, παράλληλα στα βαθύτερα στρώματα της σκέψης τους, στο χώρο του ασυνείδητου, εκφράζουν τα δικά τους υποκειμενικά βιώματα, τα οποία πολλές φορές βρίσκονται σε κατά μέτωπο σύγκρουση με την ιδεολογία τους. Τέτοιες περιπτώσεις είναι το αισθητικό έργο δύο λαϊκών ζωγράφων: του Γεράσιμου Λυμπεράτου και της Λίτσας Διακοβασίλη.

Και οι δύο αυτοί άνθρωποι, είναι γνωστοί στην ελληνική παροιμία του Σίδνεϋ ως ακτιβιστές που στη ζωή τους κινήθηκαν σε διαφορετικά οργανωτικά περιβάλλοντα. Όμως είναι σχεδόν άγνωστοι για τη ζωγραφική τους «αισθητική» δουλειά. Που κατά τη γνώμη μου, έχει ένα ουσιαστικό κοινό στοιχείο. Εκφράζει την πανωλεθρία της πρώτης μεταναστευτικής γενιάς, εμπρός στα αδιέξοδα που έθεσε η μετανάστευση σε ένα τόπο διπλά προβληματικό. Ενώ εξασφάλισε την επιβίωση που η μετανάστευση αναζητούσε, όμως από την άλλη μεριά, τους στέρνεσε τη βεβαιότητα ότι η ευτυχία μπορούσε να γίνει πραγματικότητα επάνω σε τούτη τη γη. Γενικά στη μετανάστευση έχουμε την εκδήλωση ενός ελλείμματος ευτυχίας, παρ' όλη την υλική καλύτερευση.

Τόσο ο Λυμπεράτος όσο και η Διακοβασίλη, άρχισαν να ζωγραφίζουν σχετικά εντελώς πρόσφατα. Όταν είχαν μπει στα μεγάλα χρόνια της ζωής. Για χρόνια στη διάρκεια του βίου τους, χρησιμοποίησαν έναν νουθετικό λόγο με την πίστη ότι με την επικοινωνία που εγκαθιδρύεται ο κόσμος θα γίνει καλύτερος. Ο πρώτος μέσω της λογοτεχνίας η

δεύτερη μέσω των εβδομαδιαίων ραδιοφωνικών εκπομπών.

Όμως αυτή τη θετικότητα, που βρίσκουμε στο λόγο τους, τον πθικοπλαστικό, τον πθικποτικό, τον καταγγελτικό και κριτικό, δεν τον βρίσκουμε στη ζωγραφική των δύο αυτών καλλιτεχνών. Η ζωγραφική τους, μας μεταδίδει την αρνητικότητα του λόγου. Τη ζωή τους όπως είναι, και όχι όπως ο λόγος θέλει να τη δει. Γιατί η θετικότητα του λόγου είναι νοητικό κατασκεύασμα, ενώ η ποιητική-ζωγραφική τους γλώσσα, είναι προϊόν σπλαχνικό, «υπαρξιακό», βγαίνει από τα έγκατα του σώματός τους. Μας δίνει πραγματικές φέτες ζωής, εμπειρίες βιοτικές και όχι συμβατικοποιημένες αλήθειες, που μας δίνουν οι συλλογικοί λόγοι. Τέτοιες περιπτώσεις είναι και η λαϊκή ζωγραφική της Ελένης Ρέτσπ, του Γιώργου Ορφανού, όπως και κάποιων άλλων ατόμων μέσα στην παροιμία.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα περίπτωση αισθητικού-καλλιτεχνικού λόγου αποτελεί η απόπειρα του επιστήμονα Γιώργου Παξινού να γράψει μυθιστόρημα. Η απόπειρα αυτή, μοιάζει αντινομική καθώς έχουμε μέσα στο ίδιο άτομο τη λειτουργία δύο αντιθετικά διαμετρικών μορφών σκέψης: την επιστημονική η οποία είναι λογικό-μαθηματική, και τη φαντασιακή-καλλιτεχνική, η οποία είναι συναισθηματική. Όπως θα δούμε σε άλλο άρθρο, για τον Παξινό, η επιστημονική σκέψη ενώ επεκτείνει τη γνώση για τον κόσμο και τον άνθρωπο, είναι σε τελευταία ανάλυση υποχείριο της ταξικής κοινωνίας, των κοινωνικών ανταγωνισμών. Αυτό το γνωρίζουν πάντα οι μεγάλοι επιστήμονες. Γι' αυτό σε όλη την πορεία του πολιτισμού έχουμε παραδείγματα μεγάλων λογικό-μαθηματικών μυαλών, που μέσα από μια απέλπιδα κίνηση έκφρασης απογοήτευσης για τα χάλια του κόσμου και διαφυγή προς μια σωτήρια λύση που προσφέρει η φαντασιακή σκέψη, οδηγούνται στην αισθητική ουτοπία. τέτοια περίπτωση ήταν ο Πλάτωνας, Ο Λεονάρδο Ντα Βίντσι, ο Χέγκελ. Ο Μαρξ και πολλοί άλλοι.

Οι περιπτώσεις αυτές, μας διδάσκουν ότι ο άνθρωπος, ενώ, είναι ενταγμένος μέσα στους θεσμούς, και σε συλλογικότητες, παράλληλα εκφράζει και έναν υποκειμενισμό, ο οποίος πηγάζει από το γεγονός ότι ποτέ δεν είναι εντελώς ικανοποιημένος μέσα σε αυτές τις συλλογικότητες. Αυτή η έλλειψη ικανοποίησης, είναι που κιντοποιεί τον άνθρωπο, για την όποια υπέρβαση, είτε αυτή είναι μικρή-ατομική είτε μεγάλη και συλλογική.

Την άλλη Παρασκευή θα δούμε αυτά τα θέματα της υποκειμενικότητας στο ζωγραφικό έργο του Γεράσιμου Λυμπεράτου.

Όπως θα δούμε σε άλλο άρθρο, για τον Παξινό, η επιστημονική σκέψη ενώ επεκτείνει τη γνώση για τον κόσμο και τον άνθρωπο, είναι σε τελευταία ανάλυση υποχείριο της ταξικής κοινωνίας, των κοινωνικών ανταγωνισμών.